

INTERPELLATION TILL STATSRAÅD

Från Riksdagsförvaltningen
2020-11-09
Besvaras senast
2020-11-23

Till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:118 Kontantförbud vid handel med metallskrot

Skrotstölderna medför stora samhällskostnader. En stöld av vital infrastruktur kan medföra enorma följdkostnader för ett stöldgods som bara är värt några tusenlappar i metallvärde. Avklippta och stulna kopparkablar orsakar stora avbrott i järnvägstrafiken med förseningar och inställda tåg som följd. Kabelstölderna medför också en stor risk för allvarliga elolyckor då delar av järnvägsanläggningen kan bli strömförande när kablar eller jordförbindelser klipps av. Vidare påverkas kraftförsörjningen när kablar stjäls, och kulturhistoriska värden går förlorade när till exempel kyrkorna blir bestulna på tak och stuprör. Inom skrotindustrin sker kontinuerligt inbrott, och stora summor läggs på att skydda skrotgårdarna från inbrott.

Drivkraften för de kriminella personerna och seriebrottsligorna är att snabbt få ersättning för skrotet i kontanta medel, oftast pengar eller swishbetalningar, när skrotet säljs till icke nogräknade hälare. Kontanter är inte spårbara som en banköverföring, och detta gynnar de kriminella och skapar problem för polisen i utredningsfasen. Det finns i dag ingen begränsning för hur stort värde du kan sälja och få kontant betalning för. Inom EU har ett antal länder redan infört kontantförbud för att hindra stölderna, exempelvis i England och Frankrike.

De åtgärder som hittills vidtagits för att stoppa stölderna är exempelvis DNA-märkning av metaller samt omvänd moms vid handel med skrot. Dessa åtgärder har haft en viss påverkan, men mer krafttag behövs för att minska brottsligheten. Värdet av skrot sitter inte i attributet utan materialkvaliteten. Man kan omvandla stöldgodsets utseende utan att förlora värdet metallens värde. DNA-märkningen försvinner lätt vid upphettning.

Sverige har i dag två branschorganisationer inom skrotindustrin, Återvinningsindustrierna och Svenska Järn. Föreningarna ansåg att det klientel som behöver kontanter som betalningsmedel är ett klientel med ett tveksamt uppsåt och beslutade om ett frivilligt kontantförbud för betalning av skrot sedan flera år tillbaka. Den etablerade industrin använder inte kontanter som betalningsmedel.

Det stora materialflödet inom ett samhälle kommer från företag som producerar varor eller jobbar med infrastruktur eller liknande. Dessa transaktioner går alltid över faktura. En privatperson kan inte äga några större mängder material då man varken producerar varor eller gör stora

infrastrukturprojekt. All handel med större summor hanteras B2B, business to business. Syftet med det frivilliga kontantförbudet var att möjliggöra spårbarhet för myndigheter, försvåra penningtvätt och förbättra arbetsmiljön för de anställda då rånrisken minskar.

Sett till omsättning bedriver dessa två branschorganisationer tillsammans ca 90 procent av skrothandeln i Sverige. Övriga 10 procent består av ett stort antal mindre företag som inte är medlemmar i någon av dessa två branschorganisationer, vilket innebär att de inte omfattas av ett frivilligt kontantförbud. Enligt statistik från Statistiska centralbyrån är dock de flesta företag inom skrotbranschen mindre företag med inga eller högst fem anställda.

I SOU 2014:72 föreslog utredningen ett förbud mot kontanter, checkar och postväxlar vid handel med skrot. Alla remissinstanser var – med vissa smärre justeringar – positiva till utredningens förslag, även polisen, men trots detta har inget hänt sen dess. Ett kontantförbud drabbar bara den sektor som absolut måste ha icke spårbara transaktioner för att undvika att synas.

I svaret på tidigare skriftliga fråga (2019/20:104) gällande kontantförbud för handel med metallskrot svarar näringsministern att branschen genom självreglering kan uppnå syftet att utestänga oseriösa aktörer. Vidare anför ministern att med den nya lagen om penningtvätt kommer skärpta krav på kundkännedom och rapportering vid kontanta betalningar överstigande 5 000 euro.

Med hänvisning till ovanstående vill jag fråga näringsminister Ibrahim Baylan:

1. Varför anför ministern frivillig självreglering inom branschen som en lösning då problemet med denna frivillighet är att 10 procent av handeln med metallskrot fortfarande sker utanför denna frivilliga reglering och således möjliggör handel med stulet metallskrot?
2. På vilket sätt anser ministern att den nya lagen om penningtvätt motverkar handel med stulet metallskrot, då värdet på den stulna metallen vid transaktionstillfällena sällan uppgår till mer än 5 000 euro?

.....

Mikael Strandman (SD)

Överlämnas enligt uppdrag

Johan Welanders